

Översigt

over det

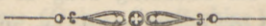
Kongelige danske Videnskabernes Selskabs

Forhandlinger

og

dets Medlemmers Arbejder

i Aaret 1844.

Af

Conferentsraad og Professor **H. C. Örsted**,
Commandeur af Dannebrogen og Dannebrogsmænd, Selskabets Secretair.

Nr. 2.

Mödet den 2^{den} Februar.

Professor *Schouw* meddelte en Beretning om det sidst udkomne 40de Hefte af *Flora Danica*.

Til det sidst udkomne Hefte af *Flora Danica* knytter sig Mindet om tvende sörgelige Dödsfald; Erindringen om den Mand, der i 37 Aar forestod Værket og besörgede en större Deel deraf udgivet end nogen af hans Forgiængere, — og om den Mand, der i en ung Alder kaldet til at fortsætte dette kongelige Værk, bortreves, medens han var i Begreb med at udarbeide det forelagte Hefte.

Hornemann har ved at udgive 18 Hefter (1080 Tavler) af *Flora Danica*, ved sin danske Plantelære, sine Reiser og sin udmærkede Liberalitet mod Botanikens övrige Dyrkere, erhvervet sig store Fortienester af Kundskaben om den danske Flora, ligesom hans aabne, sandhedselskende, retsindige Charakter og hans personlige Elskværdighed fandt almindelig Anerkiendelse. Han endte derfor en lang, virksom, og hæ-

derfuld Baue; og var hans Alder end ikke saa høi, at han, om han havde beholdt sin tidligere Sundhed og Kraft, endnu kunde have virket, saa mildnedes dog Tabet ved Betragtningen af hans sidste Aars Liv, i hvilken Aanden stedse indhylledes mere, saa at tilsidst kun den egentlige Kierne, den uendelige Velvillie og Kierlighed blev tilbage.

Anderledes var Forholdet med Dreier. I en tidlig Alder havde han, kiæmpende med trange Kaar, for største Delen ved egen Kraft, ved fortrinlige Evner, sielden Varme for Videnskaben og en Jernlid, arbeidet sig op til et betydeligt videnskabeligt Standpunkt; flere vigtige Arbeider vare allerede udgivne, andre forberedte, da Döden rev ham ud af vor Midte. En umaadelig Brug af Snustobak — som siden ved retlig Undersøgelse befandtes at indeholde Blykalk — bidrog væsentligen til at foröge den Sygdom, han havde paadraget sig ved i den fugtige Sommer 1841 at giöre en Reise for Flora Danica.

Efter at Hornemann i 1841 om Foraaret havde udgivet det 39te Hefte af Værket, vare hans Kræfter saa svækkede, at han anholdt om, at maatte som Medhielper antage Drejer, der allerede tidligere ved Reiser for Flora Danica og ved sin Flora Excursoria Hafniensis havde godtgiort sit Bekiendtskab med den indenlandske Flora. Faa Maaneder efter döde Hornemann og nu havde Kongen den Tillid til den unge dygtige Videnskabsmand, at han overdrog ham det Værk, der paa Titlen bærer Navne som Oeder, O. F. Müller, Vahl og Hornemann. Drejer fortsat med Iver det Arbeide, han allerede som Medhielper havde begyndt, men en stor Deel af Vinteren 1841—42 var han sengeliggende, og han döde i Foraaret 1842.

Kongen fandt det rigtigst at udsætte Besættelsen af Udgiverposten, og foreløbigen at overdrage Fuldförelsen af det paabegyndte 40de Hefte til Dr. Vahl og Anmelderen; og det var först i Juli 1843 at Bot. Docent Liebmann blev udnævnt til Flora Danicas fremtidige Udgiver.

Anmelderen bemærkede, hvad der ogsaa vil sees af Texten selv, at næsten det hele Arbeide efter Drejers Död skyldes Vahl; ikke blot har han ene besörget det möisommelige Arbeide, som Tavlernes Trykning og Illuminationen medförer, men ogsaa det videnskabelige Arbeide er i Hovedsagen hans Værk. Anmelderen har kun været Raadgiver og haft et almindeligt Tilsyn. Af de paa 60 Tavler afbildede 72 Planter ere Tegningerne til

- 3 besörgede af Hornemann
 19 af Drejer alene
 22 begyndte af Drejer og fuldförte af Vahl, der, navnlig
 ved Mosserne har haft det vigtigste Arbeide (Analysen),
 18 af Vahl alene,
 10 af Liebmann, för hans Reise til Mexico.

Af Plantearter, der ere nye og her först aftegnede, indeholder dette Hefte 8, nemlig:

• *Corallorhiza ericetorum* Drejer, en Art som er fundet af Botanikerne I. Lange og Ström imellem Lyng ved Skillingskroen i Sieland, og som efter Drejers Mening er forskjellig fra den der voxer paa Möen, hvilken han kaldte *virescens* (*Ophrys Corallorhiza* Lin.). Den nye Art er allerede antydet af Drejer i Kröyers Tidsskrift.

4 nye Arter af den talrige Slægt *Carex* nemlig: *pratensis*, *nigritella*, *hæmatolepis* og *flipendula*, alle fundne af Vahl i Grönland, og den ene tillige af Lector Stenstrup i Island; de ere kort forinden omtalte i Drejers Udsigt over de nordiske Carices i Kröyers Tidsskrift, og den ene tillige af Liebmann under Navn af *C. Stenstrupii* i de skand. Naturf. Forhandl. 1840.

Dernæst 3 nye Alger, fundne af Lector Stenstrup i de varme Kilder i Laugerne ved Reikiavig i Island, og som give interessante Bidrag til Kundskaben om den Varmegrad som visse Planter kunne udholde; nemlig: *Scytonema Chthonoplastes*, der findes umiddelbart ved Bredden af en varm Kilde med en Temp. af 100 C. og som danner Lag afvexlende med den af det varme Vand afsatte Kisel, paa lignende Maade som Hoffmann Bangs *Oscillatoria Chthonoplastes* med afvexlende Sandlag bringer Havbunden til at hæve sig over Vandfladen i Odense Fiord.

Sphærozyga Japeti ved 33° C.

— *thermarum* ved 62—64° C.

Disse 3 interessante Thermal-Alger ere tidligere omtalte af Liebmann i de Skandinaviske Naturforsk. Forh. 1840.

Foruden disse 8 nye Planter, indeholder Heftet 12 Planter som ere nye for den danske Flora eller kort forinden beskrevne i danske Skrifter, nemlig:

Colpodium latifolium.

Poa pendulina.

Saxifraga flagellaris.

Stellaria borealis.

Melandrium triflorum,

Carex festiva,

— *fuliginosa,*

Bryum elongatum alpinum,

— *intermedium,*

alle først fundne af Vahl i Grönland, med Undtagelse af *Saxifr. flagellaris*, der tidligere blev fundet af Sabine i det nordlige Östgrönland.

Poa laxa fra Island

Bryum bimum. Paa Stenkulasker paa en indtaget Eng ved Strandmöllen.

Nostoc anisococcum, i et Vandkar i den bot. Have.

Ved at sammenföie dette Hefte med de tidligere vil man finde at Analyserne ere langt fuldstændigere; dette gjelder især om Mosserne, ved hvis Aftegning Vahl har viist sit analytiske Talent. Illuminationen vil ogsaa findes at have gjort Fremskridt, som skyldes hans Strengbed i at forkaste de mindre heldig udförte Tavler.

Foruden Drejer og Vahl, have Liebmann, Steenstrup, Suhr, Steenberg, Lange og Ström givet Bidrag til dette Hefte.

Udgivelsen af *Flora Danica* begyndte 1761 altsaa for 83 Aar siden. Der opstaaer saaledes let det Spörgsmaal, naar skal dette Værk blive fuldfört?

Da Magister Drejer tiltraadte Udgivelsen paalagde Hans Majestæt Kongen ham at indgive en Plan, hvorefter Værket paa en hensigtssvarende Maade kunde sluttet, saaledes at det blev et organisk afrundet Heelt. En saadan Plan blev udarbejdet af Drejer og Anmelderens Betænkning derover indhentet, hvorefter Hans Majestæt resolverede:

- 1) At Kobberværket i Alt skal bestaae af 50 Hefter; altsaa endnu 10 Hefter udgives. Tavlernes Antal, der nu er 2400, vil ved Værkets Slutning saaledes blive 3000. Da der hidtil er udkommet et Hefte hvert andet Aar, vil saaledes rimeligviis endnu 20 Aar hengaae inden Værket bliver fuldendt.
- 2) At alle *Arter* af de i de danske Stater vildtvoxende Planter deri skulle være afbildede med Undtagelse af Svampe, Lavarter og Alger,

i Henseende til hvilke det ansees tilstrækkeligt at et vist Antal Arter repræsentere de vigtigste og meest karakteristiske Former.

- 3) Derhos er der tilsagt Udgiveren Understøttelse til et *Tillæg* til Kobberværket under Navn af „Genera plantarum phanerogamarum Floræ Danicæ”, bestaaende af 200 Tavler i 4to, der i Conturer og uden Illumination, skulle fremstille nøiagtige Slægtsanalyser af de danske phanerogame Planter samt Bregner.

Men med dette Kobberværk er den oprindelige Plan af Værket ikke udtømt; dette hidtil udgivne Kobberværk hedder „*Icones plantarum sponte nascentium in regnis Daniæ, Novegiæ etc. — ad illustrandum opus de iisdem plantis Regio jussu exarandum Floræ Danicæ nomine inscriptum*”. Den egentlige Flora Danica, hvorved man efter den oprindelige Plan har forstaaet en udførlig Beskrivelse og Historie af alle i Riget forekommende Planter samt deres Anvendelse, er aldrig udkommet. Oeders Nomenclator og hans Lærebog (i alle 3 Sprog) ere Indledninger dertil og Hornemanns Plantelære et intermistisk Surrogat derfor. Ogsaa for dette beskrivende Værk er taget Bestemmelse, idet Kongen har befalet:

- 4) At den *egentlige Flora Danica* skal indeholde Arternes og Slægternes Kiendemærker, Beskrivelse, Synonymie, geographiske Forhold, en kort Sammenligning med tilgrændsende Florer, samt Angivelse af, hvilke fremmede Arter der dyrkes i Friland og kunne benyttes som Landets egne Planter. Dette Værk skal, ligesom hidtil var Tilfældet med Texten til Kobberværket, udkomme paa de tre Sprog Dansk, Tydsk og Latin.
- 5) At der desuden skal udkomme paa de 3 Sprog en Synopsis, der kun skal indeholde Diagnoser og Voxesteder.
- 6) Hvad Planternes Anvendelse angaaer, som efter den oprindelige Plan ogsaa skulde omhandles i Værket, da er der ikke paalagt Udgiveren nogen Forpligtelse; men det er ham tilladt at benytte Tavlerne til særskilt at udgive de for Forstmanden, Agerdyrkeren, Technologen, Medicineren og Pharmaceuten tienlige Planter, og kunne disse ledsages af Haandböger, udgivne af Mænd i de forskellige Fag, der med Held kunne bearbejde disse særskilte Dele af den anvendte Botanik.